

DAROT IEMĀCĀS Čaklie projektu rakstītāji Stiklos

Šad tad par kādu apdzīvotu vietu saka: sava republika, valsts valstī, viena liela ģimene. Par Ventspils novada Stikliem tas ir īsti vietā — ciemats atrodas nomaļus, uz Ventspils novada un Talsu novada robežas. Apdzīvota vieta ar aptuveni 130 iedzīvotājiem, internātpamatskola ar 74 audzēkņiem, 31 skolotāju un 20 tehniskajiem darbiniekiem. Kas vēl? Varbūt tālas atmiņas par kādreizējo stiklu fabriku. Skola un bērnu nams *Stikli* vietai piešķir dzīvīgumu. Mācību iestādes saime nūdien ir mundra, tās vidē pirms četriem gadiem radusies biedrība *Annahite*, tā godinot vietas seno nosaukumu, un biedrība jau īstenojusi 12 projektus.

Mūsdienīga iespēja attīstīties

Mājīgajā Stiklu skolā tiek ar direktori Lienīti Alsbergu, abām direktora vietniecēm — Mārīti Pētersoni, kas atbild par izglītības darbu, Ēriku Biti, kuras pārziņā ir audzināšanas joma, un Kristīni Šteinbergu — biedrības *Annahite* vadītāju.

Direktore ar abām vietniecēm ievadvārdos izklāsta galveno. Mācību iestādei, īpaši jau internātpamatskolai, saimniecisku vajadzību ir daudz, bet budžeta iestādēm valsts samazināja finansējumu. Skolas saime saprata — lai attīstītos, jāmeklē finanšu piesaistes iespējas, savukārt, lai tos īstenotu, vajag biedrību. Ierosme uzrakstīt pirmo *LEADER* projektu pirms 5 gadiem nāca no skolas darbiniekiem. Āra trenāžieri tepat pie skolas lieti noderētu pašu audzēkņiem, ciema bērniem, vasarā — nometņu bērniem un citiem atpūtniekiem. Pirmie kucēni nenoslīka, lai gan uzrakstīt projektu nav bijis viegli. Direktore teic paldies *Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas* koordinatorei Guntai Abajai par atbalstu un piebilst, ka zināmu pieredzi esot guvuši jau iepriekš, piesaistot ES finansējumu skolas renovācijas projektā.

Pirmās sekmes mudināja darboties tālāk. Nākamais mūsdienīgais solis — jādibina biedrība, kas interesētos par projektu iespējām, tos rakstītu un īstenotu. Stiklu gadījums varbūt ir netipisks, jo *Annahitē* ir visi skolas skolotāji, un viņi katrs patiesi biedrībā darbojas. Maksā biedru naudu, kopīgi spriež par nākamajām idejām, katrs pārziņā savu jomu. Rosīgi piedalās arī vīri — amatu mācības skolotājiem ir savs redzējums un pienesums. Lauvas tiesa līdz šim īstenoto *Annahites* ieceru ir vietējās iniciatīvas, ko atbalstījusi Ventspils novada pašvaldība. Ir tapusi sajūtu taka, peldvieta, *Zaļā darbnīca*, nobruģēts celiņš, lapenīte... Ar Nīderlandes fonda atbalstu tapis rotaļu laukums. Biedrība īstenojusi arī *LEADER* projektu *Aprīkojuma un instrumentu iegāde galdniecības amatu darbnīcai* par 2990 eiro, iegūstot darbāgaldus un instrumentus.

Jaunajai biedrībai vajadzēja vadītāju, un kolēģi uzrunāja Kristīni Šteinbergu. Atceroties neseno pagātni, Kristīne saka: «Sākumā neko nezināju un teicu: nepatīk, nemāku! Bet darot jau iemācās. Esam apmeklējušas seminārus, tagad zinām, kur meklēt projektu iespējas.»

Dzīve pasaka priekšā

Biedrības realizētais *LEADER* projekts atspoguļo dzīves nepieciešamību. Audzēkņi apgūst amatu mācību, amatniecības darbnīca skolai ir, bet ar valsts mērķdotācijām īsti nepietiek. «Laika gaitā rodas jauni ražojumi, jaunas tehnoloģijas, vajag jaunus instrumentus,» skaidro biedrības vadītāja. Lieliski ir tas, ka jauno aprīkojumu izmanto ne tikai skolēni mācību gaitā, bet tas pieejams arī vietējiem iedzīvotājiem. Te ir lauku vide, visi ir siltumnīcas, vīri iet uz darbnīcu un uzmeistaro plauktiņus, skapīšus, ķeblišus. «Tas bija mans pirmais projekts, arī negāja viegli. Projektu valoda ir specifiska,» atceras Kristīne, sakot paldies par palīdzību Guntai un Lauku atbalsta dienestam.

Biedrība ir piedalījusies arī LMT projektā, *Baltic Motors* projektā, kuri atbalsta vietējo iedzīvotāju iniciatīvas, dažādas aktivitātes un infrastruktūras uzlabojumus. Stiklu skolas pedagogi neaprobežojas tikai ar biedrības veikumu, bet arī paši startē dažādos projektu konkursos, gūstot mācību aprīkojumu daudzveidīgākām izglītošanas iespējām.

Iesaistīti visi

Zināms, ka postīšanas sērga plosās daudzviet Latvijā. Īpaši sāpīgi ir, ja vietējie dauzoņas salauž tikko radītas vērtības, tā kaitējot paši sev. Stiklos sekmīgi liek lietā labi zināmo metodi — bērnus un jauniešus iesaista jaunu objektu tapšanā. Paša radīto neiznīcina. Ne jaukā lapenīte ar lubiņu klājumu, ne rotaļu laukums, ne labiekārtotā pludmale pie Dižieres ezera, ne kādi citi vides objekti nav izdemolēti. Taisnība, piegružot gan tos mēdz, bet vainīgos parasti noskaidro, un tad pašiem arī jāsakopj.

Kristīnes teiktais atspoguļo gudru un būtībā vienīgo iespējamo pedagoģisko pieeju: «Ļoti labi, ka ir skola un bērni, citādi mums projektu darbā nemaz tā neveiktos! Mums ir profesionāli amatu skolotāji, un ir audzēkņi, kas nebaidās darba, arī ne pārāk tūra un viegla. Viņi zina, ka bez darba nebūs rezultāta, tādēļ ir gatavi darboties dažādos projektos. Ja izskaidro, ka to vajag viņiem, ka iemaņas dzīvē noderēs, tad bērni pie tā pierod un pat jautā, kad būs nākamais projekts.»

Bērni pieaugušo uzraudzībā darījuši daudz ko. Pērnruđen, ierīkojot pludmali, grābuši lapas, lasījuši zarus, rakuši bedres, montējuši metāla kājas koka soliņiem un galdiem. Bet uzklāt lubiņu jumtu savdabīgajai lapenītei — šādu unikālu iespēju audzēkņiem deva tikai projekts, jo nekas tamlīdzīgs mācību programmā nav paredzēts.

Saikne ar iedzīvotājiem un nākotnes ieceres

Skolas saimi veido cilvēki no dažādām vietām. Līdztekus uz vietas dzīvojošajiem pedagogiem daļa brauc šurp — no Ventspils novada un pilsētas, Pūņām, Kuldīgas... Manas sarunu biedres atzīst, ka vietējie iedzīvotāji ir visai noslēgti. Tādēļ jo patīkamāki ir gadījumi, kad cilvēki nāk uz ielas klāt, izsaka vērtējumu par paveikto un ierosina jaunas idejas. Tātad vietējie maz pamazām apzinās, ka projekti paver iespēju uzlabot dzīvi visiem. Izskanējuši priekšlikumi uzbūvēt pagrabu, izveidot simbolisku autobusu pieturiņu, labiekārtot peldvietu Dižierē... Tad biedrībai ir darbs ierosinājumus izvērtēt un atbilstošākos, vispirms tos ietērpjot projektu valodā, arī piepildīt. Peldvietas projekts pērnruđen jau noslēdzies, tagad kārtā vietējās iniciatīvas projektam par siltumnīcu. Stiklos kādreiz tāda ir bijusi, nu ir nodoms to atjaunot vēsturiskajā vietā. Pamati ir saglabājušies, ūdens pievads ir, dārzenus Stiklu skolas saimniecībā audzē.

LEADER jaunajā projektu kārtā no 18. aprīļa līdz 18. maijam biedrība grib iesniegt projektu par aprikojuma iegādi sporta aktivitātēm ciemā. Doma ir divās vietās izvietot pludmales volejbola laukumu, strītbola grozus, futbola vārtus, badmintona statīvus un tīklu, āra tenisa galdu, kā arī moderno diskgolfa laukumu, — šī nodarbe ir īpaši piemērota skolas bērniem. Tālākā nākotnē būtu jāsapoš arī Dziļenes jeb Mežezera piekraste.

Nozīmīga ir iedzīvotāju iesaistīšanās, un Stiklos tā izpaužas arī tā, ka projekti mudina ļaudis domāt, kā pašiem ko papildināt, uzlabot. Tā Dižieres sapostajai pludmalei puīši arodmācības nodarbībās gatavo sauļošanās krēslus — ārpus projekta, savukārt diviem ciema vīriem radusies ideja uztaisīt mobilo pirti. Ja neizdodies īstenot kā projektu, tad tik un tā darīs pašu spēkiem!

Bet kā ar uzņēmējdarbību?

Teju vienīgā iespēja — tūrisms. Aktīvajā ceļošanas laikā te iegriežas daudzi, Stikli ir iecienīta nometņu vieta. Naktsmītnes, ēdināšana, gidu pakalpojumi... Jā, arī amatniecība varētu attīstīties, ir neapgūtas telpas. Bet ir viens būtisks «bet» — vietējo iedzīvotāju vairākums ir pensionāri, sirmgalvji.

Kristīne apliecinā, ka pieprasījums pēc gidēm pēdējos gados aug. Piemēram, maijā pieteikusies 30 cilvēku grupa no Ugāles, jūnijā — 50 ekskursanti. Šādos gadījumos izlīdz skolas darbinieki. Tātad niša ir brīva...

Saprotams, ka paši skolotāji ir aizņemti skolā, kur nu vēl projekti, kas top no pamatdarba brīvajā laikā. Kristīnes Šteinbergas un pārējo sarunas biedreņu noskaņojums gan ir enerģisks: «Apstāties nedomājam! Reizēm ir grūti, bet nāk jauni konkursi, ideju arī netrūkst. Priecājamies, ka mums ir tādi bērni, kādi viņi ir. Tas, ko šeit darām, ir mūsu kopdarbs. Garlaicīgi nav ne viņiem, ne mums, vienmēr ir, ko darīt!»

Alnis Auziņš

20170327-143139; 813 Stiklu internātpamatskolas 9. klases skolēni, izmantojot LEADER

*projektā iegādātos instrumentus, Putnu dienām gatavo putnu būrīšus. Kristīnes Šteinbergas foto
20170327-102155; ...840, ...923 Vispirms makets, pēc tam — lapenīte. Darbā audzēkņi*